

СЕКЦІЯ «ПРОФЕСІЙНА КОМУНІКАЦІЯ»

УДК 811(4)

Онуфрієнко Г. С.¹, Коваленко Є. В.²

¹ д-р філос. у філол. науках, доц. НУ «Запорізька політехніка»

² студ. гр. ГФ-217 НУ «Запорізька політехніка»

МОВНА ПОЛІТИКА ЄВРОСОЮЗУ: ПРИНЦИПИ, ОСОБЛИВОСТІ, ПЕРСПЕКТИВИ

У кожного народу своя, неповторна мовна картина світу, в якій виявляється його ментальність: засобами мови формується і транслюється самотутнє сприйняття світу. Мова якнайбільше ідентифікує народ, є тим «ключем», яким відкриваються таїни його культурної царини та відбувається комунікація. Мовна політика, мовний режим, мовне планування – проблеми, які завжди привертали увагу в часи серйозних викликів і перебудови. Серед українських юристів та лінгвістів, істориків та комунікативістів, політологів та соціологів, психологів та лінгводидактів, праці яких присвячені різним аспектам вивчення питань мовної політики, у тому числі ЄС, – С. Величенко, Т. Карпенко, О. Коморовська, М. Стріха, М. Яцимірська та ін. Тенденції розвитку процесів самоідентифікації в Європі вивчають А. Астаф'єв, М. Котенева, М. Кузьменко, І. Малинський, Г. Мерніков, Н. Наринський, О. Неприцький, Н. Пелагеша, О. Полтораков, Т. Стародуб, Ю. Таран та ін. Питання мовної політики ЄС – актуальний об'єкт дослідження і таких європейських науковців, як Роберт Белл (Англія), Бен Гаврінг (Німеччина), Іларій Савикьєне (Франція), Альфред Сормунен (Фінляндія). Разом із тим питання мовної політики, не втрачаючи своєї актуальності, досі залишаються і недостатньо дослідженими, і недостатньо вирішеними. Мета цієї розвідки – описати мовний режим Євросоюзу, продемонструвати принципи розробленої ним мовної політики та вмотивувати обговорювані її перспективи.

Офіційні мови Євросоюзу – це мови, що мають спеціальний статус у діяльності ЄС. Кожна країна-член, вступаючи в Союз, визначає, яку мову чи мови вона проголошує як офіційну. Діяльність ЄС ґрунтується на принципах рівноправ'я: «одна країна – одна мова», «єдність – у розмаїтті» [1]. Робочі мови ЄС – це офіційні мови, якими переважно ведеться обговорення тих чи інших питань у робочих органах ЄС, якими готуються та оформлюються офіційні документи тощо.

ЄС використовує офіційні мови з різних мовних груп і мовних сімей, зокрема германські (англійська, данська, нідерландська, німецька, шведська), романські (іспанська, італійська, португальська, румунська, французька), балтійські (латиська, литовська), слов'янські (південнослов'янські :

болгарська, словенська, хорватська; західнослов'янські: польська, словацька, чеська), кельтські (ірландська), фіно-угорські (естонська, фінська, угорська), семіто-хамітські (мальтійська). Новогрецька мова посідає серед індоєвропейських мов окреме місце на рівні мовної групи. За генезою офіційні мови Євросоюзу походять з трьох мовних сімей: 20 мов – з індоєвропейської, 1 мова – з семіто-хамітської та 3 мови – з уральської, а відтак, найбільше – з найпоширенішої у світі індоєвропейської мовної сім'ї. Усі важливі документи перекладаються кожною офіційною мовою. Як зазначають дослідники, всі робочі мови ЄС одночасно слугують офіційними мовами. Європейський парламент забезпечує переклад документів і своїх пленарних засідань на всі мови ЄС.

Усі без винятку рішення, що ратифікуються офіційними органами ЄС, перекладаються всіма офіційними мовами ЄС. Щодо можливості запровадження єдиної мови міжнародного спілкування в Європі найчастіше називають англійську та штучну мову есперанто. На користь англійської відносять те, що вона є найбільш поширеною у Європі, вона є міжнародною за офіційним статусом і нею публікується понад 70 % наукової продукції. Натомість штучна мова есперанто, створена ще 1887 р. на основі найпоширеніших європейських мов, активно використовує інтернаціональну лексику, має просту граматику, а тому є значно легшою для вивчення. При її запровадженні зберігатиметься задеклароване ЄС рівноправ'я всіх його громадян. Аналіз комунікативної практики на великій території ЄС переконує у поширенні «європейської двомовності», коли фактично в роботі інстанцій (за винятком суто офіційних заходів) використовуються в основному англійська, французька та, меншою мірою, німецька (це і є три робочі мови Єврокомісії) мови. Інші мови використовуються залежно від ситуації, тобто функціонують контекстуально.

Отже, ЄС здійснює різновекторну мовну політику на засадах чітко визначених принципів рівноправ'я. Зміст відповідних чинних юридичних документів, пропонованих і вже реалізовуваних ініціатив, програм, розроблюваних і впроваджуваних проєктів свідчить про постійне зростання ваги мовної політики в його діяльності (це навіть відбилося на структурі Єврокомісії), про надзвичайну важливість вивчення і вмотивованого користування мовами в інтеграційних процесах. Офіційні мови ЄС – універсальна цінність, бо сприяють взаєморозумінню у міжкультурній комунікації, забезпечуючи професійну комунікацію, співробітництво, прогрес. Реалізовувана політика багатомовності, розширюючи можливості громадян країн ЄС на сучасному ринку праці, у сферах вищої освіти, науки, техніки, спорту, мистецтва, професійного зростання, забезпечує і полегшує доступ до інформації. Успішні перспективи мовної політики ЄС в умовах глобалізованого світу європейці цілком усвідомлюють, щодня

переконуючись у повній придатності і прогресивності філософії гармонійного співіснування різних мов.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Document 01958R0001-20130701. Regulation No 1 determining the languages to be used by the European Economic Community [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:01958R0001-20130701>